

18-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis“ teminės konferencijos

TRANSPORTO INŽINERIJA IR VADYBA,

vykusios 2015 m. gegužės 6 d. Vilniuje, straipsnių rinkinys

Proceedings of the 18th Conference for Junior Researchers 'Science – Future of Lithuania'

TRANSPORT ENGINEERING AND MANAGEMENT, 6 May 2015, Vilnius, Lithuania

Сборник статей 18-й конференции молодых ученых «Наука – будущее Литвы»

ИНЖЕНЕРИЯ ТРАНСПОРТА И ОРГАНИЗАЦИЯ ПЕРЕВОЗОК, 6 мая 2015 г., Вильнюс, Литва

TRANSPORTO PRIEMONĖS EISMO ĮVYKYJE PATIRTOS ŽALOS ATLYGINIMO PROCESO TYRIMAS

Tomas Kiaušinis

El. paštas: kiausinis.tomas@gmail.com

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjama šių laikų aktuali draudimo išmokų mokėjimo problema, kai išmoka nepadengia visų pažeistų detalių remonto kaštų. Remiantis draudimo kompanijų ir servisų pateiktomis remonto suvestinėmis, išanalizuotos pagrindinės priežastys lemiančios draudimo išmokos dydį. Atliekant tyrimą, gauti rezultatai buvo lyginami su Lietuvos Respublikos teisės aktais, kurie skirti suvienodinti transporto priemonių žalų atlyginimo procesus.

Reikšminiai žodžiai: eismo įvykis, transporto priemonė, pažeidimas, išmoka, draudimas, žala, vertinimas, įkainis, remontas, sąmata.

Įvadas

Eismo įvykių skaičius Lietuvoje yra stabilizuotas, tačiau kiekvienais metais yra patiriamos didesnės ir skaudesnės nelaimės. Žinoma, įvykus autoavarijai svarbiausias aspektas yra žmogaus sveikatos būklė, tačiau taip pat svarbu įvertinti ir transporto priemonės patirtus pažeidimus ir tinkamai įvertinti jų remonto kaštus. Akivaizdu, kad nuostolių įvertinimas dažnai sukelia konfliktines situacijas tarp draudimo bendrovių ir draudiko, kuris ir yra patyręs eismo įvykį. Kadangi eismo įvykių skaičius yra didelis, todėl ši problema yra labai aktuali.

Lietuvoje yra naudojama transporto priemonių vertinimo instrukcija, kuria yra siekiama suvienodinti kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarką, suderintą Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo, tarptautiniais turto vertinimo standartais bei kelių transporto priemonių vertės nustatymo principais ir tvarka (LR įsakymas Nr. 120/101 2000). Tai yra privaloma vykdant transporto priemonių vertinimą, kai transporto priemonė yra apgadinta autoavarijoje, stichinės nelaimės metu arba kitais atvejais, siekiant nustatyti žalą (LR įsakymas Nr. 120/101 2000).

Transporto priemonės pažeidimų vertinimas yra atliekamas draudimo bendrovės transporto priemonių vertinimo ekspertų, tačiau esant didesniems ar išoriškai nematomiems pažeidimams yra atliekama papildoma automobilio apžiūra remonto dirbtuvėse.

Tyrimo metu buvo vertintos transporto priemonės, kurios patyrė įvairius pažeidimus įvykus eismo įvykiui. Nagrinėtos lengvosios, mikroautobusai ir visureigiai au-

tomobiliai. Buvo siekiama surinkti kuo daugiau ir tikslesnių draudimo bendrovių ar remonto dirbtuvių suformuluotų transporto priemonių remonto sąmatų, kurias įvertinti, palyginti su transporto priemonių vertinimo instrukcija, taip išryškinant pagrindines atsirandančias klaidas atliekant transporto priemonių vertinimo ir atlyginimo procesus.

Transporto žalų administravimas ir nuostolių vertinimas

Įvykus eismo įvykiui, privaloma atstatyti transporto priemonės būklę į buvusią iki įvykusios autoavarijos. Tai nustato anksčiau minėtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos ir kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos patvirtinimo“ (2000); LR Transporto priemonių savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas (2004) ir Lietuvos Respublikos Draudimo įstatymas (2003).

Vertinant transporto žalų administravimą bei nuostolių vertinimą yra galimi šie variantai (LR įsakymas Nr. 120/101 2000):

a) kai kelių transporto priemonės apgaditimai yra santykinai nedideli palyginus su jos rinkos verte įvykio dienai arba kai tų sugadinimų pašalinimo kaštai neviršija 75 % kelių transporto priemonės vertės įvykio dienai.

b) kai remonto kaštai viršija 75 % kelių transporto priemonės vertės įvykio dienai.

Daugiausiai eismo įvykyje patiriamų sugadinimų remonto kaštai, neviršija 75 procentų automobilio vertės

įvykio dienai. Todėl pats žalos administravimas ir nuostolių vertinimas yra paprastesnis ir greitesnis. Tačiau pradinė administravimo proceso dalis yra analogiška visoms likusioms situacijoms. Nukentėjusysis kreipiasi į eismo įvykio kaltininko privalomojo civilinės atsakomybės draudimo bendrovę, pateikdamas automobilio registracijos, techninės apžiūros dokumentus, taip pat vairuotojo pažymėjimą, eismo įvykio deklaraciją bei užpildo išsamų autoavarijos aprašymą. Anot V. Černiaus (1996) draudimo transporto žalų ekspertas įveda į sistemą ir užregistruoja eismo įvykį. Būtina ir automobilio pažeidimų apžiūra, kurie yra užfiksuojami fotoaparatu. Jos metu, draudimo ekspertas nagrinėja jų pobūdį, jų panašumą tarpusavyje ir vertina jų atsiradimo galimybę to paties eismo įvykio metu.

Esant akivaizdiems pažeidimams ir nesant būtinybei įvertinti automobilio vidinių pažeidimų, draudimo transporto ekspertas paruošia remonto sąmatą ir ją pateikia klientui. Pažeidimų remonto sąmata yra sudaroma populiariausia Lietuvoje programa „audatex“ (LR įsakymas Nr. 120/101 2000), kuria naudojasi visos Lietuvos draudimo kompanijos. Tuomet klientas nusprendžia ar ši išmoka tenkinanti ir užpildęs reikiamus dokumentus, suskaičiuotą pinigų sumą gauna į savo banko sąskaitą. Svarbu paminėti, kad išmoka yra išmokama be pridėtinės vertės mokesčio (PVM), kadangi šis mokestis atsiranda tik tuomet, kai yra remonto faktą įrodantis apskaitos dokumentas – PVM sąskaita-faktūra.

Pradinės apžiūros metu yra matomi tik išoriniai pažeidimai, todėl dažniausiai draudimo išmoka yra per mažą eismo įvykio metu patirtiems automobilio pažeidimams panaikinti. Tokiais atvejais klientas vyksta į remonto dirbtuves ir ten yra atliekama nuodugni transporto priemonės apžiūra. Atsakingi darbuotojai parengia remonto sąmatą ir derina ją su draudimo ekspertais. Ją suderinus serviso darbuotojas išrašo sąskaitą faktūrą, kurią apmoka draudimo bendrovė. Tokiu būdu nukentėjusysis asmuo automobilį pasiima sutvarkytą, nesirūpindamas nei dėl sąskaitų ar pačios transporto priemonės remonto eigos.

Visgi, jei eismo įvykyje nukentėjusi transporto priemonė patyrė didelius pažeidimus, kurių remonto kaštai yra didesni nei 75 % automobilio rinkos vertės įvykio diena, automobiliui yra panaikinama privalomoji techninė apžiūra. Tokiu atveju nukentėjusiajam yra išmoka draudimo išmoka, kuri apskaičiuojama pagal oficialią formulę. Iš sveikos kelių transporto priemonės vertės yra minusuojama tinkamų realizacijai, nepažeistų dalių vertės ir taip gaunama likusių sveikų liekanų vertė. Tuomet liekanų vertę atėmus iš transporto priemonės vardinės vertės įvykio dienai gaunamas skirtumas, kuris yra išmokamas nukentėjusiam eismo įvykyje.

Netekus privalomosios techninės apžiūros, automobilį yra griežtai draudžiama eksploatuoti Lietuvos Respublikos keliais. Dažniausiai tokie automobiliai yra naudingi tik metalo laužui, tačiau yra ir suremontuotų automobilių, kuriems norint būti eksploatuojamiems turi būti atliekama techninė ekspertizė. Jos metu patikrinama ar automobilis yra tinkamai suremontuotas ir ar nepavojinga žmonių sveikatai ir saugumui.

Tyrimo objektai ir kriterijai

Pagrindinis tyrimo objektas yra eismo įvykyje dalyvavusi transporto priemonė, kuri autoavarijos metu patyrė įvairius kėbulo pažeidimus. Įvairių pažeistų automobilių nuotraukos buvo siunčiamos į 5 didžiausias Lietuvos draudimo bendroves bei servisas, kad būtų sudaromi remonto paskaičiavimai (sąmatos) esamiems pažeidimams panaikinti.

Kiekvienoje remonto sąmatoje yra įvertinami pažeidimai bei būtini veiksmai tiems pažeidimams panaikinti. Tiek draudimo bendrovės ekspertas, tiek remonto serviso darbuotojas privalo analizuoti pažeidimo pobūdį, jo sudėtingumą bei nuspręsti ar pažeista detalė yra rementuotina. Būtina atsižvelgti ir į tai, kad remontas turi būti kokybiškas, kad eismo įvykio pasekmės po remonto, neatsirastų po kurio laiko.

Yra keletas punktų, kuriuos privalu įvertinti, nagrinėjant remonto sąmatas. Pirmas jų yra valandinis remonto darbų įkainis. Pati kaina yra neapibrėžta ir liberali, todėl Lietuvoje gali svyruoti nuo 16 Eurų/val. iki 25 Eurų/val. Todėl draudimo ekspertas taikydamas vieną ar kitą valandinį įkainį, gali stipriai paveikti draudimo išmokos sumą. Praktika rodo, kad didžioji automobilių remonto dirbtuvių taiko valandinį įkainį būtent šiame intervale. Tačiau autorizuoti servisi, kurie aptarnauja tik tam tikros markės garantinius automobilius, taiko nuo 30 Eurų/val. iki 65 Eurų/val. Tai visiškai suprantama, kadangi servisų darbų kokybė, meistrų kvalifikacija, dirbtuvių lokalizacija mieste, atsispindi naudojamame valandiniame įkainyje.

Nors darbo valandų kiekis tam tikriems darbams yra pakankamai reglamentuotas, skaičiuojamas kompiuterinėmis programomis. Tačiau dažnas atvejis, kai draudimo ekspertas dėl tam tikrų priežasčių neįtraukia į remonto sąmatą darbo laiko verčių, kurios būdingos tik tam tikrai transporto priemonei dėl unikalios remonto specifikos. Akivaizdu, kad tokios situacijos susidaro dėl remonto subtilybių nežinojimo, o rezultate nukenčia draudėjas, kuris gauna mažesnę draudimo išmoką. Todėl remonto sąmatų sudarymas yra atsakingas darbas, kurį privalu atlikti tiksliai ir profesionaliai.

Svarbu paminėti, kad analogiška situacija susidaro ir dažymo procesų taikyme. Išskiriami trys dažymo tipai, t. y. naujos detalės dažymas, remontinis detalės dažymas ir detalės dažymas perėjimu. Transporto priemonių draudimo ekspertas turi tiksliai įvertinti būtiną dažymo tipą ir jį taikyti remonto sąmatoje. Dažnais atvejais esant naujoms transporto priemonėms ar sudėtingoms kėbulo spalvoms yra būtinas gretutinių detalių dažymas dėl kėbulo spalvos suvienodinimo, tačiau retais atvejais ekspertai yra linkę taikyti šią procedūrą.

Esant eismo įvykio metu pažeistoms detalėms, kurias būtina keisti, reikia įvertinti, ar draudėjas gaudamas išmoką nenukenčia. Tai yra ar į sąmatą įtraukiama naudotos detalės kaina atitinka rinkoje esančių detalių kainas. Būtina atsižvelgti ir į kliento automobilio pažeistą detalę (prieš eismo įvykį) bei pasiūlyti analogiškos kokybės naudotos detalės rinkos kainą. Tokiu atveju yra išvengiama konfliktinių situacijų, kai klientas gavęs draudimo išmoką, paprasčiausiai negali įsigyti naudotą kokybišką

detale. Klientui ar draudimo ekspertui nepavykstant nustatyti sumą už naudotą automobilio detalę yra siūloma naujos originalios detalės kaina minusuojant nusidėvėjimo procentinę dalį. Tokiu atveju klientas yra apsidraudęs, kad draudimo išmoka nebus per maža.

Tyrimo rezultatai ir lyginamoji analizė

Kaip ir minėta anksčiau įvairių automobilių modelių nuotraukos buvo išsiųstos į skirtingas draudimo bendroves bei remonto servigus. Gauti rezultatai buvo išnagrinėti, palyginti tarpusavyje, įvertinti pagal transporto priemonių vertinimo instrukcijos kriterijus bei gamintojų remonto technologijas.

Tyrimu buvo siekiama surinkti kuo objektyvesnes ir tikslesnes remonto suvestines, kad rezultatai būtų tinkamai išanalizuoti ir pateiktos tikslios išvados ir pasiūlymai.

Straipsnyje pateiktos keturios transporto priemonės, kurių markės ir kėbulo tipai yra skirtingi. Visi šie automobiliai buvo įvertinti penkių draudimo bendrovių ir kiekvienos markės oficialių remonto atstovų.

Pirmoji transporto priemonė yra 2011 metų gamybos Mercedes Benz E markės automobilis, kuriam eismo įvykio metu buvo pažeista galinė dešinės pusės dalis. Draudimo ekspertai apžiūros metu užfiksavo, kad yra pažeistas galinis bamperis, galinio bamperio nikeluota dešinės pusės apdaila, galinis dešinės pusės žibintas ir galinis dešinės pusės sparnas. Ne visos draudimo kompanijos vienodai įvertino esamus pažeidimus, todėl matyti ryškūs draudimo išmokų skirtumai.

1 lentelė. MB E draudimo bendrovių remonto suvestinės

	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5
Darbai	65,21	71,44	98,48	106,79	72,64
Dažymas	103,64	113,53	120,64	119,46	111,49
Dažai	151,43	151,43	160,90	119,18	119,18
Dalys	885,6	882,6	885,6	340,72	340,72
Bendra suma (EUR)	1205,88	1222	1265,62	686,15	644,03

Lyginant gautus rezultatus iš 1 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad pirmosios trys draudimo kompanijos automobilio galinį bamperį, galinį žibintą bei bamperio apdailą įvertino, kaip netinkamą remontuoti, todėl įtraukė jų keitimą bei atitinkamus remonto darbus. Likusios dvi draudimo kompanijos į keičiamų detalių sąrašą įtraukė tik galinio bamperio apdailą bei žibintą. Tai yra svarbiausia priežastis, kodėl yra susidaręs toks didelis skirtumas tarp draudimo bendrovių draudimo išmokų.

Taip pat svari priežastis yra remonto valandinio įkainio taikymas. Didžiausią darbų užmokesčio vieneta naudojo draudimo bendrovė Nr. 3, taikydama net 24,62 Eurų/val. Tai matoma ir išmokos sumoje, kuri yra didžiausia iš visų nagrinėjamų suvestinių. Mažiausią įkainių sąmatoje pritaikė draudimo kompanija Nr. 5, kuri nurodė 20,27 Eurų/val. Palyginimui tokio automobilio remontas autoservisuose yra įkainotas 34,75–44,92 Eur/val. įkainiais. Tad šios transporto priemonės remontas kainuotų 1537,71 euras be PVM.

Sekantis nagrinėtas BMW 745 markės automobilis, kuriam eismo įvykio metu buvo pažeista priekinė kairės

pusės automobilio dalis. Avarijoje buvo apgadinta priekinis bamperis, priekinis kairės pusės žibintas, priekinio bamperio kairės pusės apdaila bei statymo daviklis.

Vertinant šio automobilio pažeidimus, draudimo kompanijos naudojo tuos pačius valandinius įkainius kaip ir Mercedes transporto priemonei. Apgadinimų vertinimo tendencija taip pat išliko panaši. Surinkti duomenys pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. BMW 745 draudimo bendrovių remonto suvestinės

	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5
Darbai	45,83	46,36	49,24	61,54	57,44
Dažymas	88,83	69,51	96,02	71,68	66,89
Dažai	80,84	103,82	111,72	74,06	68,76
Dalys	1044,36	1539,14	1539,14	137,31	137,31
Bendra suma (EUR)	1259,86	1758,81	1796,12	344,58	330,40

Pirmosios trys draudimo bendrovės beveik visas pažeistas detales įvertino, kaip netinkamas remontuoti ir nurodė jų keitimą, todėl remonto vertės yra didžiausios. Likusios dvi bendrovės keitimui įrašė po vieną pažeistą detalę.

Automobilių remonto servikai savo skaičiuotėje nurodė, kad reikia keisti visas pažeistas detales. Kadangi visos plastmasinės detalės yra trūkusios ir kokybiško remonto tokiems pažeidimams atlikti neįmanoma. Suremontavus tokias pažeistas detales, dėl oro sąlygų kaitos ir išorinio poveikio, trūkimas laikui bėgant gali vėl atsirasti ir taip nukenčia klientas, kurio automobilio pažeidimai sąlyginai nėra panaikinti. Tokia pati situacija ir su priekinio kairės pusės žibintu, kurio viršutinis fiksavimo laikiklis lūžęs. Atlikus tokiam pažeidimui remontą, būtų sudėtinga atlikti žibintų reguliavimą, todėl klientas turėtų papildomų problemų techninės apžiūros metu.

Įvertinus visus pažeidimus serviso darbuotojas pateikė, kad tokių pažeidimų šalinimas kainuotų 1959,36 Eurų be PVM, tačiau tokiam automobiliui atvykus į autorizuotas remonto dirbtuves atitinkamai pritaikius nuolaidas remonto išlaidos kainuotų 1779,01 Eurais be PVM. Akivaizdu, kad draudimo išmokos yra arti, tačiau nuostolių klientas nepatirtų tik naudodamasis Nr. 3 draudimo bendrovės paslaugomis.

Draudimo bendrovėms buvo pateikta vertinti ir Porsche Cayenne transporto priemonė. Visureigis eismo įvykio metu buvo pažeistas kairėje šoninėje dalyje. Pažeistos detalės: priekinės ir galinės duralės ir veidrodėlio korpusas su stikliuku.

3 lentelė. Porsche Cayenne draudimo bendrovių remonto suvestinės

	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5
Darbai	80,01	89,94	156,80	84,80	103,11
Dažymas	128,02	130,35	156,86	115,85	115,85
Dažai	110,98	103,49	128,24	103,49	103,49
Dalys	244,69	244,69	265,87	244,69	244,69
Bendra suma (EUR)	563,70	568,47	707,55	548,83	567,14

Iš 3 lentelės matyti, kad šį kartą, draudimo išmokų dydžiai yra labai panašūs ir skiriasi tik vienos draudimo bendrovės suma. Vertinant pačias remonto sąmatas pas-

tebėta, kad buvo taikomi didesni remonto įkainiai nei paprastai. Darbo įvertinimas svyravo 23,17–27,52 Eurų už valandą. Panašu, kad ekspertai vertindami transporto priemones, svariu rodikliu laikė, jog automobilis yra išskirtinis ir ganėtinai retas Lietuvoje.

Porsche automobilių oficialus atstovas Lietuvoje pateikė remonto sąmatą, kurios dydis buvo 1184,72 Eurai be PVM. Pirmiausiai toks skirtumas, vertinant draudimo ir serviso sąmatas, susidarė dėl tris kartus didesnio valandinio įkainio, kuris yra 65 Eurų/val.

Kita priežastis yra papildomų darbų įtraukimas sąmatoje. Servisas savo suvestinėje įtraukė pozicijas, kurios yra būtinos atlikti visus reikiamus remonto užduoties. Tai yra paviršiaus detalių išmontavimas ir sumontavimas, kurios trukdo atlikti dažymo ar lyginimo darbus. Taip pat dėl sudėtingos automobilio spalvos, autoservisas įtraukė ir gretutinių šoninių detalių dažymą perėjimu, kuris yra būtinas siekiant, kad automobilio dažytos detalės nesisuktų su greta esančiomis. Labai svarbu įvertinti ir smulkias detales, kurios pagal gamintojo rekomendacijas yra laikomos vienkartinėmis ir antrą kartą jau yra nenaudojamos. Šį kartą remonto dirbtuvių suvestinėje buvo įtrauktos galinių durelių sandarinimo elementas, kuris yra klijuojamas ir turi būti pakeistas siekiant išlaikyti visus gamintojo reikalavimus. Būtent smulkios detalės ir sudaro didžiąją dalį remonto sumos.

Sekanti transporto priemonė pateikta draudimo kompanijoms buvo Opel Astra. Ekspertai įvertino, kad eismo įvykio metu buvo pažeista priekinė ir šoninė dešinės pusės dalis.

4 lentelė. Opel Astra draudimo bendrovių remonto suvestinės

	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5
Darbai	89,19	117,57	186,79	128,18	98,02
Dažymas	117,57	117,57	125,98	109,33	109,33
Dažai	102,28	102,28	115,92	95,47	95,47
Bendra suma (EUR)	309,04	337,42	428,69	332,98	302,92

Vertinant šio automobilio remonto sąmatas, draudimo ekspertai valandinį remonto įkainį taikė 18,83–21,72 Eurų/val. intervale. Iš 4 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad didžiausias valandinis įkainis taikytas Nr. 3 draudimo bendrovės, kurios rezultatai didžiausi ir vertinant pagal išrinkimo-surinkimo, dažymo ir dažų kriterijus. Ši draudimo bendrovė savo suvestinėje įtraukė papildomus darbus, kurių neįtraukė nei viena kita draudimo kompanija. Tai yra papildomų detalių išrinkimas ir surinkimas, kurios trukdo automobilio remonto darbams. Ši draudimo bendrovė brangiau įvertino ir pažeidimų remonto dydį.

5 lentelė. Bendra draudimo bendrovių remonto sąmatų suvestinė

	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3	Nr. 4	Nr. 5
Bendra suma (EUR)	3338,48	3886,70	4197,98	1912,54	1844,49

Literatūra

Galiniene, B. 1999. *Turto ekonomika ir vertinimas. Mokomoji metodinė priemonė*. Vilnius.

5 lentelėje pateiktos visų keturių transporto priemonių skaičiuočių suvestinės, kurias pateikė penkios draudimo kompanijos. Bendrovė Nr. 3 savo remonto sąmatomis buvo arčiausiai servisų skaičiuotėms. Ši draudimo kompanija suvestinėse atsižvelgdavo ir į vienkartinės detales ir į papildomus darbus, kurie būtini atlikti kokybišką ir tinkamą remontą. Svarbu paminėti ir valandinį įkainį, kuris šios draudimo bendrovės buvo taikomas didžiausias visais nagrinėjamais atvejais.

Nuo jos toli neatsiliko bendrovė Nr. 2, kuri savo sąmatose įtraukdavo tinkamus išrinkimo ir surinkimo darbus, tačiau dažniausiai išmokos dydį nusprendavo valandinis įkainis, kuris vidutiniškai būdavo 23,17 Eurų/val., kai draudimo kompanijos Nr. 3 vidutinis valandinis įkainis buvo 24,18 Eur/val.

Lyginant draudimo bendrovių remonto sąmatas su autoservisais, kurių bendrą remonto sumą sudaro 5154,89 Eurai be PVM, akivaizdu, kad klientui tektų skirtumą dengti savo finansais. Todėl dažnas atvejis, kai klientas nebegalėdamas atlikti remonto už išmokėtą pinigų sumą, kreipiasi į draudimo kompaniją ir derina papildomą išmokos sumą, kurios trūksta iki pilno transporto priemonės remonto. Dažniausiai tokius veiksmus atlieka remonto dirbtuvės, gale remonto pateikdamos sąskaitą faktūrą. Tokiu atveju draudimo bendrovės yra apdraustos, kad remontas yra atliktas. Kadangi dažnas atvejis, kad klientas gavęs išmoką remonto atlikti nenori.

Išvados

1. Išnagrinėjus draudimo bendrovių pateiktas sąmatas, pasitvirtino temos problema, kad draudimo išmokos yra ženkliai mažesnės, nei realus automobilio remontas po eismo įvykio.

2. Draudimo bendrovių taikytas vidutinis valandinis įkainis buvo 23,56 Eurų/val., kai remonto dirbtuvių naudotas įkainis buvo 31,85 eurai per valandą.

3. Beveik visos draudimo kompanijos darbų suvestinėse neįvertina visų būtinų išrinkimo – surinkimo, dažymo darbų, kurie labai svarbūs siekiant atlikti kokybišką remontą. Dažniausiai bendrovės neįtraukia gretutinių detalių nuėmimo-pastatymo darbų, gretutinių detalių dažymo perėjimu.

4. Didžiausias draudimo išmokas tyrimo transporto priemonės pasiryžusi išmokėti bendrovė Nr. 3, kuri taikydama didžiausią valandinį įkainį ir naudodama papildomus reikalingus darbus automobilio remontui pasiekė 4197,98 eurų remonto išmoką ir tik 1,2 karto mažiau nurodė remonto sumą nei tai padarė remonto dirbtuvės. Mažiausią rezultatą parodė bendrovė Nr. 5, kurios išmokos yra 2,8 karto mažesnės nei autoservisų pateiktų remonto sąmatų. Ši draudimo kompanija remonto sąmatose retai kada leisdavo keisti pažeistas detales ir niekada nevertė papildomų darbų būtinų remonto procesui.

Černius, V. Reikalavimai kilnojamojo turto (transporto priemonių) vertinimo ataskaitai – LR turto vertintojų asociacijos seminaro 1996 02 18 medžiaga.

Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarka. LR audito, apskaitos ir turto vertinimo institutas, 1999 02 18, protokolo Nr. 3.

Lietuvos Respublikos Draudimo įstatymas. Valstybės žinios, 2003, Nr. 94-4246

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2000 04 17 ir LR finansų ministro 2000 04 14 įsakymas Nr. 120/101 „Dėl kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos ir kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos patvirtinimo“, Valstybės žinios, 2000, Nr. 33-946

Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas. Valstybės žinios, 1999, Nr. 52-1672.

Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo pakeitimo įstatymas. (2011). Interaktyvus šaltinis, žiūrėta 2014-04-18.

Lietuvos Respublikos Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas. Valstybės žinios, 2004, Nr. 46-1498.

Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_1?p_id=401242>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. kovo 28 d. nutarimas Nr. 440 “Dėl turto vertės nustatymo”. Valstybės žinios, 1995, Nr. 29-652.

Turto ir verslo vertinimo metodika. Valstybės žinios, 2012, Nr. 50-2502.